

ES PI GROS

LLORET DE V.A.

EDITORIAL

Després de tot un any de rodatge, de bastants mal de caps, i de sis números de la nostra revista trets al carrer i repartits a totes les famílies lloritanes; - ens és molt grat per la nostra part poder anunciar - que, a partir de l'any que ve, "Es Pi Gros" sortirà ca da mes.

Augmentaran les despeses i augmentarà la feina, però estam segurs que Lloret respondrà. De fet ja saben d'alguns lloritans que preparen els seus escrits i, pareix, que la gent comença a interessar-se i a col·laborar de valent.

Des d'aquí volem convidar a totes les persones i a tots els grups del poble que ajudin a fer la revista. És tracta simplement de donar a conèixer les seves opinions, inquietuds o aficions i fer realitat, d'una vegada per a sempre, allò que hem vingut repetint des del llunyà N.º 0: Llorità, expressa la teva opinió.

Entre tots ho farem tot. Gràcies.

es.
pi
gros

CONSELL DE REDACCIÓ:

Sebastià Amengual
Margalida Gelabert
Pau Jaume
Felip Jaume

MUNTATGE:

Guillem Fiol

IMPRIMEIX:

"Apóstol y civilizador"
PETRA

Dipòsit Legal: PM 623/79

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

pàgina esportiva

Llorenç Coll

U.E. LLORET

Després d'un principi de lliga no gaire esperançador on es feia notòria la manca d'un esquema de joc sòlid i la falta de conjunció entre els components de l'equip, pareix esser que, malgrat no jugar massa bé, les coses han millorat i es van sumant punts partit darrera partit. Així mateix s'ha de fer constar que es veu millor futbol quan el Lloret juga a fora camp, ja que a dins ca seva manca sobretot més esperit de lluita. Esperam que en el futur es corregeixin aquests defectes i que l'equip doni el rendiment que li toca i que d'ells s'espera.

Els resultats fins ara han estat:

Sant Pere, 3 - Lloret, 2
Lloret, 4 - Son Gotleu, 1
CIDE, 2 - Lloret, 1
Lloret, 2 - Santa Eugènia, 1
Mariense, 1 - Lloret, 1
Lloret, 3 - Felanitx At., 1
Lloret, 1 - Colònia, 1
S'Horta, 1 - Lloret, 1
Lloret, 2 - Sp. Sòller, 1
At. Son Gotleu, 1 - Lloret, 1
Lloret, 3 - Moratalla RTV. 1

A la jornada 11 la classificació és la següent:

CALA D'OR	11	11	0	0	54	6	22	*12
Mariense	11	8	2	1	23	11	18	*6
San Pedro	11	8	2	1	25	13	18	*6
Cide	11	6	3	2	25	16	15	*3
Lloret	11	5	4	2	21	13	14	*2
Altura	11	6	2	3	19	18	14	*2
Santa Eugenia	11	5	2	4	21	12	12	
S'Horta	11	4	3	4	25	22	11	-1
San Francisco	11	3	5	3	26	21	11	*1
Colonia	11	4	3	4	17	35	11	-1
Sp. Sòller	11	3	4	4	26	17	10	
Sancellas	11	4	1	6	34	33	9	-1
Ariany	11	3	3	5	20	24	9	-1
At. Son Gotleu	11	3	3	5	13	17	9	-1
Felanitx At.	11	1	3	7	14	22	5	-7
Búger	11	2	1	8	15	32	7	-5
Son Gotleu	11	1	1	9	10	47	3	-9
Moratalla	11	0	2	9	12	42	2	-8

PLANTILLA DEFINITIVA DE LA U.E. LLORET

Després d'haver publicat diverses llistes de jugadors, la plantilla definitiva de jugadors que entrenen i juguen és la que donam a continuació:

Joan Font	Guillem Moreno
Toni Oliver	Biel Rodríguez
Gori Balaguer	Carles Caldàs
Toni Beltran	Pau Servera
Rafel Servera	Miquel Coll
Joan Coll	Joan Antich
Miquel Mates	Biel Jaume
Joan Bauçà	Xisco
Tomeu Palou	Joan Cladera
Toni Guàrdia	

CAMPANYA DE SOCIS

La campanya realitzada per la directiva del Lloret no ha resultat esser tan bona com en un principi s'esperava. Els aficionats i el poble en general no han respost a la crida del Lloret. L'única entitat esportiva que tenim mereix un poc més d'atenció per part dels lloretans.

NOUS VESTUARIS

Gràcies a una subvenció d'un milió dues-cents mil ptes. donada pel C.I.M. a l'Ajuntament de Lloret, tenim unes casetes de cinema. Llàstima que no hi hagi banquetes per seure els jugadors.

Des d'aquí volem donar l'enhorabona a Rafel Ramis "Rigo" per la feina tan ben feta i el gust que ha tengut.

JOCS ESCOLARS

El Col·legi Públic "Antònia Alzina" participa un any més als Jocs Escolars juntament amb altres pobles de la comarca.

La relació d'esports als quals està previst participar és la següent:

Categ. Aleví.	Masculí:	Tenis de taula.
	Femení:	Tenis de taula. Balontir.
Categ. Infantil.	Masculí:	Futbol sala.
		Escacs.
		Tenis de taula.
	Femení:	Escacs. Tenis de taula.

Així mateix hi ha el projecte d'assistir a unes jornades esportives on es realitzaria un curs de natació i un altre de gimnàstica rítmica o artística.

TORNEIG DE FUTBOL SALA

La Mancomunitat del Pla de Mallorca aprovà al seu darrer ple una proposta presentada per l'Ajuntament de Lloret de V.A., referent a l'organització d'un torneig comarcal de futbol sala per a jugadors juvenils.

Està previst que hi participi un equip per poble dels tretze que integren la Mancomunitat, és a dir: Algaida, Ariany, Costitx, Lloret, Llubí, Maria, Montuïri, Petra, Sant Joan, Santa Eugènia, Sencelles, Sineu, Vilafraça i, possiblement, el llogaret de Pina. En principi està pensat que es faci pel sistema de lliga a doble volta, amb dos grups de set equips cadascun.

L'inici del torneig, si tot va bé, seria el primer dissabte de febrer de 1.985, i la final es jugaria a Petra com a capital de la Mancomunitat.

Més endavant ja informarem del sorteig dels equips i del calendari de partits.

CAMPIONATS DE BALEARS DE CAÇA

Setmanes passades se celebrà al Coll de Sa Creu de Ciutat el Campionat de Balears de caça amb cans de mostra per a Societats de Caçadors.

La Societat del nostre poble, "Sa Conillera", va estar representada per en Miquel Ramis Ribes, essent la seva actuació poc afortunada. Com a membre del jurat hi era present el també lloretà Jaume Ferrer Ramis.

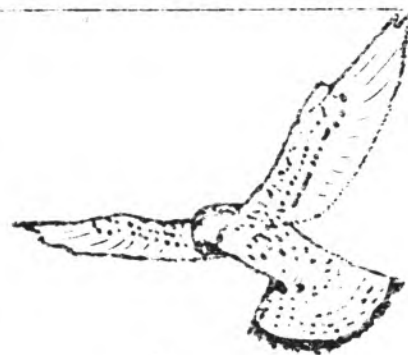
Així mateix es va celebrar el 1r. Campionat de Caça Menor amb cans de mostra, modalitat lliure, organitzat per la Comunitat Autònoma dins la "Setmana de l'esport popular".

Aquest darrer campionat tengué lloc a la finca que l'ICONA té a Massanella. Hi participaren els lloretans Miquel Ramis i Toni Bauçà, amb una actuació acceptable.

Es poden presentar articles per al proper número de la revista fins el dia 12 de gener.

Els escrits es poden entregar a Llorenç Coll o a Guillem Fiol. Cas de tractar-se d'articles anònims cal entregar-los a Pau Bibiloni.

EL XORIC DEL CONVENT

Una persona queda admirada quan veu tot això que està passant al nostre Govern Balear. Pens que tal com han dit alguns periodistes, fins i tot en temps del franquisme la política s'agafava més seriosament.

Amb els exemples que hem vist aquestes setmanes podríem dir que alguns s'han pres la política simplement com una cosa per tenir facilitats per arribar més endavant en els negocis, altres per lluir (que és l'aspecte més dolent, ja que no tenen en compte res con tal que se'ls vegi) i molts senzillament no saben per què.

Parlant de tot. I en el nostre poble, com es deuen haver pres la política? Segons el que he pogut veure des de dalt del convent, no crec que siguin polítics d'aquests que ho fan per fer doblers, ni per anar endavant en cap tipus de negocis; però el que no puc dir és que no siguin d'aquests a qui els agradi simplement lluir-la. Els hagués aïu vist al dia de l'homenatge a Josep Nicolau. Vosaltres la gent de peu no us n'adonàreu, però jo sí. Era gros.

Eren prop de les deu i els corredors del poble no sabien on hi havia la meta. Llavors vaig veure el saig que la pintava. A l'hora de córrer els convidats de fora po ble ningú sabia que havien de fer amb ella. El regidor d'esports (que segurament era el que ho havia de preparar) no sabia on tenia la mà dreta, però després (sense saber ningú com) es va donar la sortida i ja va estar.

"Lo" bo no va ésser aquí, no. Com que els corredors sabien d'abans de partir que no hi hauria premis, es dedicaren a fer el que tocava, que no era altra cosa que fer passar gust al públic a base d'esprints davant la meta. Però el que no veia el públic era que molts de corredors només passen cada dues o tres voltes i així es podien

lluir a la meta.

Però això anava bé, encara que hi hagués el president Albertí que els mirava, ja que tot feia conjunt i tot llufa. Això no és tot, encara hi havia a la meta els organitzadors que demanaven innocentment a veure qui era el primer i quantes voltes duien, etc... Era el "sumum" de la mala organització i es tornava posar en evidència les poques coses que és capaç de fer aquest ajuntament que no sia amb doblers.

El que sí vaig veure va ésser el nostre ajuntament corbata i tacons posats, davant l'església; esperant a qui? No se sabia. Ah! és el president del Consell Insular. D'aquesta manera tots plegats anaren a missa, algú segurament per les vegades que no hi havia anat darrerament. Això sí que estigué ben organitzat, no hi faltà res. És a dir, que el que segurament hagués agradat més a l'homenatge -les carreres-, va ésser el que menys es va tenir en compte. I és que vaig veure que l'única cosa que estava ben preparada era allò que realment no importava aquell dia, com era fer en tots moments els honors al president, sense pensar que l'homenatge era un esportista.

Però, així i tot, el poble quedà content que és "lo" que interessava. I és que el poble senzillament menja per la vista, per això després es va poder veure la festa, "sobretot el que feia guapo" a tots els cafès.

Molts s'hi veuran retratats

Aquesta carta al director fou publicada al diari "Última Hora" de Ciutat d'on l'hem reproduïda.

Sr. Director:

Ja sé que amb aquesta carta no descobriré res de nou. La qüestió la tenim al carrer a la vista de tothom, però m'agradaria tenir l'oportunitat de fer algunes consideracions sobre un tema que sempre resulta sorprenent i que ha alcançat nivells inexplicables a la nostra illa.

I el tema és aquest: Com és possible que encara hi hagi matrimonis mallorquins, fills, néts i renéts de mallorquins, que viuen a Mallorca i que parlin el castellà als seus nins? Quina bona s'han posat voluntàriament davant dels seus ulls? No. No cerquem una resposta convincent perquè realment no existeix. Tot allò que és absurd no té explicació lògica.

Podem analitzar una mica el fet, però sobretot, analitzem quin tipus de personatges són als que obren així, traïnt la seva llengua, la llengua que ells mateixos varen mamar, traïnt la seva terra, les seves arrels i els seus avantpassats.

Són, quasi invariablement, matrimonis fills de "papás", educats dins un ambient de "nuevos ricos" o de gent amb pretensions d'eesser-ho. Educats "a lo cursi" amb una bona dosi de pomeria. Aquests matrimonis i els seus pares arribaren un dia a la conclusió que parlar castellà feia més fi. Com a més de ciutat. Com a més cult. Però clar, dins la seva pròpia cèl·lula familiar ja no hi eren a temps. No hi havien caigut abans i, pobres, havien fet la beneïtura de xerrar sempre la seva pròpia llengua en família.

Un bon dia, però, es presentà la segona oportunitat amb el naixement dels netets o netetes i prou alerta que varen anar a treballar amb la mateixa pedra. Ja tenim els nous pares i padrins a començar a fer esforços per xerrar el castellà, millor dit a destrossar el castellà, amb una manca absoluta d'espontaneïtat, de fluïdesa i de correcció, d'altra banda ben natural, tenint en compte que parlaven -parlen- un idioma estrany. D'aquesta manera viuen més tranquils. Ja han alcançat el colofó distintiu del seu status social, amb els fillets i filletes, netets i netetes, tan "monos" ells, "hablando el castellano".

I continuant amb l'anàlisi d'aquesta gent: Heu provat d'encetar-los el tema nacionalista? Aquí sí que ja no hi ha cap carta que lligui. Ells són més mallorquinistes que ningú i estimen Mallorca fins a la medulla, però opinen que s'ha de xerrar el castellà. Però, i el mallorquí? Bé, sí, però com que realment no serveix per res... en canvi, el castellà... I a continuació, invariablement, surt el tema de l'ensenyança, mostrant-se com a enemics acèrrims de que

es perdí el temps estudiant català a l'escola. Encara ensenyassin el mallorquí... Com quedam? Ara sí que ja m'he perdut. S'ha d'ensenyar una cosa que no serveix per res. I no acaben aquí. Llavors comencen a sentenciar, encesos com un pinyol de cirera, que el mallorquí (ara n'hi ha que li diuen balear) és cosa distinta del català, perquè a Barcelona diuen "gos" i aquí deim "ca". No, si està claríssim. Ells ho saben molt bé. D'això sí que en saben molt (com de quasi tot naturalment). Però resulta que no han vist mai un llibre de filologia ni d'una passa enfora. I és que aquesta gent té ciència infosa, endemés de cursileria i pomeria. I té també altres trets molt característics i unes formes de pensar bastant ben enquadrades, però no em vull estendre més detallant-los. Aquesta carta resultaria massa llarga i no vull abusar de la seva benevolència, Sr. Director. D'altra banda crec que no fa massa falta, perquè ja ho advertirà per poc que s'entretingui en observar les seves "constants".

Sé que aquesta carta enforiolarà a

molts perquè s'hi veuran retratats. Sé que em contestaran, com sempre, "encesos com un pinyol de cirera". M'és igual. Tanmateix sé, també, que la meua opinió és compartida per tots els mallorquins que realment estimen Mallorca.

Atentament

UNA MALLORQUINA QUE NO RENEGA

BON NADAL I VENTURÓS 1.985

SEBASTIÀ LLABRÉS

CAMPIÓ DE BALEARS DE BOXA

Seguint la trajectòria de recercar la història del nostre poble, aquesta vegada és l'esport el protagonista i més concretament el boxa.

Amb molta alegria i sorpresa per la nostra part, i per circumstàncies casuals d'aquesta vida, ens va arribar la notícia que un llorità, Sebastià Llabrés Beltran "de sa Botiga Nova", havia estat el primer campió de Balears de Boxa i un dels introductors d'aquest esport a les nostres illes.

A fi de conèixer un poc més d'aprop aquest personatge tan singular, "Es Pi Gros" es posà en contacte amb ell perquè ens contàs un poc la història d'aquest fet tan poc conegut a Lloret i per conèixer un poc més la seva personalitat.

Una vegada presentats i conegut el motiu de la nostra visita varem començar una xerrada informal de la qual n'hem extret la següent entrevista:

-L'amo en Sebastià, quan i on vàreu nèixer?

-Jo vaig nèixer a Llorito el dia 9 d'octubre de 1898. Ara fa 86 anys. Me varen banyar i vaig combregar a l'església parroquial de Llorito.

-Contau-mos un poc els primers anys de la vostra vida.

-A ca nostra eren pagesos i per tant una família humil. Així mateix teníem una botiga-merceria a la plaça del poble (l'actual plaça Jaume I).

Fins que vaig tenir 10 anys vaig anar a escola a l'edifici on ara es troba l'Ajuntament, amb el mestre Don Pere Vidal, de Campos.

-Per què vos n'anàreu de Llorito?

-Quan jo tenia 10 anys, tota la meua família decidí anar-se'n a viure a Ciutat. Venérem la casa que teníem i partírem. Allà jo vaig començar a fer feina de mosset a una fonda, per guanyar quatre pessetes.

-I després?

-Des de molt petit havia tingut l'il·lusió de sortir de Mallorca, conèixer noves terres i, per què no, fer una mica de fortuna. I, dit i fet, quan vaig tenir 12 anys vaig partir juntament amb 4 joves més i amb l'amo Llorenç Munar (tots lloritans) cap a Brussel·les, a Bèlgica. I això que només sabíem xerrar el mallorquí.

Allà hi vaig viure 18 mesos, fent feina a un magatzem de fruites. En aquells dies cada dia feia més de cent quilòmetres en bicicleta.

Quan tenia 14 anys vaig tornar cap a Mallorca per passar una temporadeta amb la família i, quan en vaig tenir quinze, me'n vaig anar a una ciutat anomenada Troies, a França.

-I per allà què féreu?

-Allà vaig trobar feina de cambrer a un restaurant. Per aquest temps jo ja començava a dominar el francès, i hi vaig fer feina dos anys i mig.

Després, i per seguir aquesta aventura me'n vaig anar a Bourges, un poble no molt llunyà i del qual me n'havien parlat bé. Allà quí m'oferiren la mateixa feina d'abans.

un altre restaurant en el qual hi vaig fer, poc més o manco, el mateix temps de feina.

Segons ens contà l'amo en Sebastia, fou en aquesta ciutat on comença la seva afició al boxa. Li demanam els motius d'aquesta afició.

-Bé, Bourges era un poble situat a una zona de molta tradició boxística i on la majoria de joves practicaven aquest esport, i jo, clar, no podia esser menys. Per això vaig començar a anar a classes amb un professor d'allà que em va iniciar.

Poc a poc vaig anar perfeccionant la meua tècnica i me'n vaig adonar que aquest esport m'agradava. Després, quan ja duia una temporada d'entrenament començarem a fer qualche combat entre els alumnes del gimnàs entre els quals hi havia alguns campions locals.

-Com eren aquests primers combats?

-Jo me sentia un poc estrany damunt el ring perquè això de pegar a un altre no ho acabava d'entendre, però més tard vaig comprendre el sentit d'aquest esport i me'n vaig adonar que servia per practicar-ho.

Els primers combats en "serio" els vaig disputar amb varis púgils francesos i americans, als quals vaig guanyar sense massa dificultat.

Després d'estar iniciat en l'esport del boxa, en Sebastia Llabrés torna a Mallorca l'any 1920 per complir els seus "deures" militars. Estarà tres anys fent el servei durant els quals tots els horabaixes donarà classes de boxa a un local del Passeig del Born, cobrant un duro a cada alumne.

Carnet d'un dels alumnes a qui impartia classes el nostre protagonista.

Amb això contribuï a la introducció del boxa a Mallorca i a augmentar-ne l'afició. D'aquesta manera es començaren a disputar els primers combats i campionats.

La primera vetlada tengué lloc al Teatre Victòria de Santa Catalina (a Palma) el dissabte 18 de juliol de 1922. Entre diferents combats se'n disputà un a 8 assalts.

entre Sebastià Llabrés (59 Kg) i "Blink-Blake" (62 Kg), essent el resultat de combat nul.

El primer campionat de Balears de pes lleuger es disputà el dia 1 d'octubre d'aquell mateix any, disputant-lo en Miquel Triol, d'Inca, i en Sebastià Llabrés, de Llorito, guanyant aquest darrer que es mostrà molt superior.

Ara deixam que sigui ell qui ens conti aquestes primeres vetlades.

-Els primers combats oberts al públic varen esser molt animats degut a la gran expectació que hi havia per veure aquest esport a Mallorca. Vaig disputar diferents combats contra diversos rivals: Triol, Artal, Gòn-

zález, "Blink-Blake", Willardell, Ferragut, etc. Vaig guanyar a tots així com vaig voler.

Al llarg de la seva vida en Sebastià Llabrés disputà més de 20 combats a diferents llocs de l'illa: Plaça de Toros de Ciutat, Plaça de Toros d'Inca, Teatre Balear, Teatre Victòria de Santa Catalina, Cinema Modern de Santa Catalina, Plaça de Toros de Felanitx, la Soledat...

Com anècdota podem dir que a tots els combats, quan acabaven, oferia 1000 pessetes a l'aficionat que volgués boxejar amb ell. Durant els tres anys que va esser campió de Balears no va pujar ningú. Segons ell diu: "Me tenien molta por".

L'any 1923 torna a França i es retira del boxa.

-Per què vos en tornau?

-Una vegada que vaig acabar el servei militar, me'n torn a treballar a França, a Belfort. Feia feina de gerent a un cafè.

En aquest temps vaig conèixer n'Isabel Campins Amengual, natural de Llorito, que vivia amb la seva família a un poble proper. L'any 1926 decidírem casar-nos i venguérem a Llorito, per celebrar les noces al nostre poble.

Després ens tornàrem cap a França a treballar allà mateix. Més endavant vaig comprar l'hotel "Modern" de Belfort, el qual vaig administrar durant tres anys. Llavors el vaig vendre, perdent molts de diners i tornant-me posar a fer feina al mateix cafè d'abans fins l'any 1936 en que venc definitivament a viure a Mallorca, dedicant-me a treballar al "Fronton Balear" durant 14 anys.

Per acabar aquesta xerrada demanam a l'amo en Sebastià si té alguna cosa més que contar-nos i ens contesta amb aquesta:

-Només vull afegir que estic molt content que hagi vingut perquè m'agrada xerrar d'aquells dies i em fa recordar que he estat un dels tres campions que ha donat Llorito: en Josep Nicolau, campió d'Espanya de Ci-

Cartell d'una vetlada en la qual participà Sebastià Llabrés.

PLAZA DE TOROS DE INCA

GRAN MATCH DE BOXEO

Para el Domingo 1.º Octubre 1922
a las 4 y media tarde

ORDEN DEL PROGRAMA
1.º combate a 6 rounds de dos minutos

BELTRAN (59 k.) contra DOLS (57 k.)

2.º combate a 6 rounds de dos minutos

Blink-Blake (68 k.) contra Willardell (76 k.)

Gran match a 10 rounds de 2 minutos, con la apuesta de 1.000 pesetas, entre

MIGUEL TRIOL (59 K.) de Inca
SEBASTIAN LLABRES (57 y $\frac{1}{2}$ K.) de Palma

En dicho match se disputarán el campeonato de Baleares del peso ligero.

PRECIOS

Sillas de Pista	1'50
Entrada General	0'70
Medias entradas para señoras, soldados, cabos y niños menores de 10 años	0'40

AVISO: Si por algún contratiempo involuntario de los organizadores se tuviera que modificar algún combate de los anunciados en el programa, el público no tendrá derecho a reclamación alguna.

Los organizadores no se hacen responsables de gasto alguno, ocasionado por lesiones o accidente durante la lucha a cualquier combatiendo de los que toman parte en esta función.

Para asistir a los luchadores en caso de accidente habrá un médico de la localidad.

BELFORT. - En face la Gare, Modern Hôtel, Avenue Vilson

ciisme; en Miquel Nicolau, campió del món de marxa a peu; i jo mateix, campió de Balears de boxa. Ah! ja no hi pensava, també he disputat combats de lluita lliure.

-L'amo en Sebastià: Moltes gràcies per tot, salut i molts d'anys.

Entrevista: Llorenç Coll

Redacció: Llorenç Coll i
Guillem Fiol

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

PREMIS "ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA DE MALLORCA"

L'"Associació de Premsa Forana de Mallorca", amb la col.laboració i patrocini de la Caixa de Balears "Sa Nostra", convoca el Segon Concurs Periodístic "Associació de Premsa Forana de Mallorca" amb l'objectiu de premiar els millors treballs sobre temes d'actualitat a Mallorca. El concurs es regirà per les següents BASES:

- 1ª Els treballs que hi participin estaran escrits en llengua catalana.
- 2ª Els treballs s'hauran publicat, dins els terminis fixats, a qual-sevol de les publicacions associades.
- 3ª Podran participar-hi tots els col.laboradors habituals de les publicacions.
- 4ª Per optar al premi, els treballs s'hauran d'haver publicat dins els següents terminis: des de dia 1 de maig de 1.984 fins a dia 30 d'abril de 1.985.
- 5ª Per optar al premi, l'autor del treball per mitjà del director de la publicació on hagi sortit a llum enviarà el retall del mateix per triplicat a nom de l'Associació de Premsa Forana, Carrer Pínceps, 24. Sant Joan.
- 6ª El jurat es donarà a conèixer en el moment de la concessió dels premis i el seu veredicté serà inapel.lable.
- 7ª El veredicté es farà públic dins el mes de maig de 1.985. El lloc i el dia seran comunicats oportunament.
- 8ª L'Associació es compromet a editar els treballs premiats.
- 9ª Els premis que s'atorguen són els següents:
Tres premis de 30.000 ptes. cada un.
Un d'ells tindrà un premi d'honor consistent en una escultura d'En Pere Pujol.
- 10ª Els participants es comprometen a acceptar aquestes Bases. Els membres del Jurat resoldran els casos que no hi estiguin prevists.

UN POBLE UNA LLENGUA (I)

Felip Munar i Munar

La nostra llengua sofreix, aleshores, uns dels més amargs i penosos moments dins el camí de la seva dilatada normalització. Se'ls veu el plomer. Ens fan el joc planejat i ens donen la mel a ditades acompassades perquè ens xuclem els llavis i no els emprem per treure a la llum de tothom la injustícia benpensada i el crim agònic envers la nostra maltractada llengua.

¿Com és pot donar un premi a les "lletres" -així ho reconegué el Ministre de Cultura- "catalanes" (J.V. Foix) representatiu de tota la literatura espanyola, quan aquesta mateixa llengua és menyspreada i ultratjada en els mitjans de comunicació, a la parla quotidiana dins tots els nivells de l'Administració?

-Benvingut sia pel gran poeta Foix el premi, però el mestre no podria emprar aquesta llengua que tant ha glorificat si es dirigeix als capdavanters polítics que li han concedit l'esmentat guardó.

Als indís d'Amèrica se'ls té a una reserva, i se'ls respecta com a un botó de

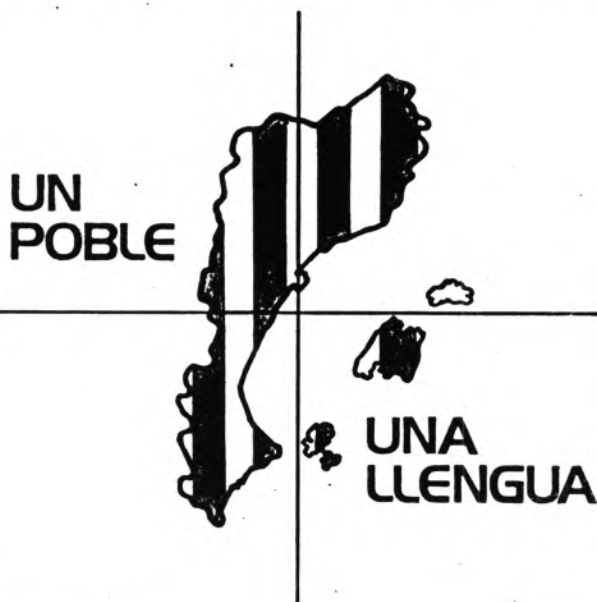
folklore i festa, i se'ls dediquen homenajes per romandre bé als ulls de la resta. Aquí ens passa igual: es vol convertir la nostra llengua en una reserva cultural morta; sí, cultura per a minories i per a moments ben determinats. Això és una altra manera de fer-la desaparèixer, apaivagament, quasi "sense voler".

¿Com volem posar la llengua al lloc que històricament, cultural, social, econòmica i ètnica li pertoca, si està en les mans polítics que d'uns heretges de la nostra llengua?

No, no es normalitza una llengua posant els rètols al carrer, ni fent campanyes amb timidesa i falsetat envers la normalització, ni deixant parlar en els mitjans de comunicació amb les faltes, de tota classe, que fan; ni exigint la "modelització de las islas" a l'ensenyança. Això són puntes malaltissos construïts damunt cascades de mort.

L'Administració està plena de forasters del "no entiendo el mallorquí, pero lo voy estudiando", quan ja fa quinze anys que rossegueu per aquí. L'escola està plena de mestres que han vingut a les Illes per treure les oposicions sense passar per cap prova en la nostra llengua; i aquests mateixos han pres un lloc a un mestre mallorquí davant la passivitat dels caps del Ministeri -empesos pel mateix Govern Autònom que no ha estat capaç de prendre les mesures escaients amb el tema de la llengua.

Cal treballar junts i no deixar-nos dividir amb tantes modalitats i política de calaix i de rentar cares. És necessari prendre consciència que la llengua sustenta totes les altres manifestacions populars i del nostre país.

un poc més de respecte, jo el primer.

Un il.lusionat

Per acabar aquests comentaris que he fet sobre l'esport de la caça m'agradaria parlar un poc d'una de les causes que també ajuda a destruir la naturalesa. Aquesta és la manera com hauríem de caçar i el quan fer-ho. No em referesc a si un vol caçar amb ca me, ca eivissenc, amb reclam, etc. sinó a les maneres de dur a terme la "captura".

Seguint un ordre començaré pels aficionats a la caça amb ca eivissenc. Si realment el que els agrada és veure que el ca encalça un conill, ¿per què es reuneixen un parell de caçadors i menen 8, 9, 10 ó més cans, quan saben que la llei no ho permet? Tal vegada en realitat no persegueixen solament la passió que provoca aquest tipus de caça, sinó que endemés volen agafar tots els conills possibles.

Si és quan caçam amb escopeta, el més normal seria que quan tenim un o dos conills ens dedicàssim a passejar pel camp. Però no! En volam fins que n'hi hagi.

Si parlem de caçar perdus, ¿què feim? Si procuràssim en matar-ne una deixar les altres tranquiles hi podríem anar moltes vegades, però el que feim és encalçar-les i encalçar-les a fi que no en quedi cap al'esbart. Per què tot això?

Si parlem de caçar tords, mataríem tots els que han vingut durant la temporada. Per què? Ah! perquè és un animal de pas. Però oblidam que també és un animal de pas allà on cria i que endemés és aquí on el matam.

Si és quan penjam el reclam de perdú, ¿Qui és que pensa quan veu que tot l'esbart baixa davall el reclam que és un esport que consisteix en matar el mascle que es baralla i no en exterminar tot l'esbart que queda si sempre és la verdadera intenció? Si no es fa això darrer és perquè per sort no sempre va bé.

D'aquesta manera podríem xerrar de to-

tes les altres maneres de caçar i veuríem que en totes s'abusa de la seva verdadera finalitat. ¿I perquè tot això? Realment no té contestació, ja que si fossim de veres caçadors al que aniríem seria a protegir la caça perquè n'hi hagués més cada any o, al manco, a no abusar d'ella.

Per resumir diria que l'únic que explica aquesta postura del caçador és la dita tan antiga i tan poc justificada que diu: "Abans que passi un dolent ho faré jo". D'aquesta manera donant la culpa als altres, ho feim malament nosaltres.

Seria necessari que pensàssim que és qualcú el qui ha de començar i no donar la culpa sempre als altres.

M'agradaria que aquests tres o quatre escrits que he fet sobre l'esport de la caça, servissin per a que els caçadors fossim menys egoistes i aprenguéssim a respectar una mica aquestes coses. Perquè hem de tenir en compte que l'únic que feim és privar als nostres fills de poder-ho disfrutar demà ja que, d'aquest pas, l'únic que recordaran serà la nostra ambició per destruir el que tant deim que ens agrada.

Josep Mª Jordà Gelabert

(1802-1884)

EL CONVENT DE LES MONGES FRANCISCANES.⁽¹⁾

L'inspirador i principal col·laborador d'aquella fundació va ésser el Rd. D. Josep M.ª Jordà, teatí exclaustrat, natural i resident d'aquest poble. Transcrivim el que diu ell mateix sobre aquesta fundació en la seva *Historia de Llorito*:

Al ver lo abandonados que estaban los enfermos de mi pobre pueblo, sobre todo en el estio, en que se les dejaba solos en malas camas, dándoles sus deudos un mal socorro, la más veces a deshora, por estarse en el campo lo más del tiempo, no sabiendo en las mejores familias arreglar caldo, orchata y otras cosas muy necesarias para los enfermos, discurría dentro de mí mismo y me preguntaba a menudo, en 1865, si nos entra el cólera, que tantos estragos hacía, ¿quién cuidará de los enfermos? Leí por casualidad (mejor dicho por disposición divina) una carta en que se numeraban los buenos servicios que habían hecho y estaban haciendo las Monjas de la Caridad en los hospitales y en casas particulares a toda clase de enfermos, con cuanto celo procuraban la decencia y limpieza de la iglesia y la instrucción civil y moral de las niñas y doncellas que acudían a su convento, y no pude dejar de hablar e instar al Sr. Vicario, para que se informase y viese como podíamos arreglar local y conseguir permiso del Ilmo. Sr. Obispo y Gobernador civil, para cuatro o cinco de estas señoras pobres, que tanto bien podían hacer en este pueblo, ofreciéndole, para principiar dicha obra 200 libras y algo más, si fuese necesario.

El Vicari Oliver recollí la suggerència i fixà la seva mirada en la novella Congregació de Filles de la Misericòrdia Terciàries Franciscanes, fundada en el poble veinat de Pina pel M. Rd. D. Gabriel Ribas, l'any 1856. Procurà totes les llicències necessàries, preparà per elles un convent damunt la sagristia de l'església, tot a costes i despeses seves i del Rd. D. Josep Jordà, i l'Honor Joan Fiol de Paixari els cedí un corral que procedia de l'antic convent de Dominics. Estant ja tot a punt, es realitzà la inauguració del nou Convent el 25 de novembre de 1866. Per donar més solemnitat a l'acte, aquell dia anà a Llorito el Fundador de les Monges Franciscanes, i davant tot el poble, abans de la missa major, donà l'hàbit de la Congregació a tres joves postulants: Bàrbara Gelabert Balaguer, natural de Llorito, Antònia Dols Pizà, natural de Sta. Maria, i Maria Ramis Oliver, de Costitx, les quals prengueren el nom de Sor Dominga, Sor Maria Lluïsa i Sor Ramona. Aquella era la vestició 22, que es feia dins la novella Congregació fundada feia deu anys,

i amb aquestes tres novícies el número dels seus membres arribava als 104. En el mateix convent de Llorito feren el seu noviciat, i el 29 de desembre de l'any següent feien la seva professió perpètua davant el mateix Pare Fundador. Les primeres professes Franciscanes destinades a aquell convent foren Sor Francisca Julià, Superiora, Sor Ivona Bauzà, Sor Jerònima Quetglas, i Sor Pereta Vidal.

Posteriorment el Convent s'engrandí i perfeccionà, construint-se sales espaioses per a costures en la planta baixa, i en el pis una capella i altres dependències necessàries per a les Monges.

Tan prompte installades, començaren el seu ministeri d'atendre els malalts, d'ensenyar les nines, cuidar l'església i de fer bé a tothom. El poble les mostrà de moltes formes la seva gratitud, com ho expressà el Sr. Jordà amb aquestes senzilles gloses:

No mos n'hem arrepentit
de lo que això ens ha costat,
puix veim el poble ensenyat
i el malalt ben servit.

L'església està més decent
de lo que mai s'era vist;
si Llucifer n'està trist,
el poble n'està content.

Prova d'això n'és molt clara
lo molt que ha contribuït
el poble, estant oprimit,
perquè res les falt fins ara:

Figues, remes, guixes, ciurons,
faves, pèsols i lleties,
pa les donen alguns dies,
temps de porc, botifarrons.

I les Monges agraïdes
per tan bona servitud,
a Déu preguen li ajud
i li don sants fills i filles,

que fugint de tot pecat
i vivint perfectament,
tenguin amb ell juntament
eterna felicitat.

Oli sempre han de comprar,
per fer foc llenya i carbó,
per rentar tot el sabó,
i arròs, si en volen menjar.

Don Joan de Paixari
donà el ser a tal Convent,
cedint-li gustosament
el corral de l'alambí.

**Servei per servei
decideix el tracte
i l'eficàcia.**

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS